Załącznik do Uchwały nr
Rady Miasta w Słupcy
z dnia

MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY MIASTA SŁUPCY NA LATA 2021-2023

2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 2

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU 4

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE 4

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE 7

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM 7
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM 11
3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ 19
4. ANALIZA SWOT 29
5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA 32

IV. CELE I ZADANIA 35

V. ODBIORCY PROGRAMU 42

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU 43

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU 44

VIII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU 44

SPIS TABEL I WYKRESÓW 46

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces jego socjalizacji, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja wszystkie potrzeby dziecka w sferze psychicznej i materialno-bytowej, jest źródłem poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Są jednak rodziny, które niewłaściwie pełnią przypisane im role. W rodzinach tych niejednokrotnie zachodzą zjawiska patologiczne (np. alkoholizm, przemoc, rozwody lub śmierć rodziców, sieroctwo społeczne, narkomania, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i nieporadność życiowa oraz nieprzystosowanie społeczne), które czynią je dysfunkcjonalnymi, czyli takimi, które nie potrafią sprostać swoim obowiązkom, m.in. względem dzieci, oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo, a tym samym wymaga stałego monitorowania i świadczenia komplementarnego wsparcia ze strony przedstawicieli różnych grup zawodowych (np. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, opiekunów placówek wsparcia dziennego, pracowników ochrony zdrowia, policji, kuratorów sądowych czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które działają na rzecz rodziny i dziecka) oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Taką możliwość daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny, który – przy założeniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina – powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych jej problemów oraz przywróceniu prawidłowego funkcjonowania, a gdy już nastąpi rozkład więzi rodzinnych i zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny i umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na motywowanie rodziców do zmiany oraz stworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny.

Istotne znaczenie dla stworzenia systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma przygotowanie programowych podstaw jego funkcjonowania. Na szczeblu gminnym taką rolę pełnią programy wspierania rodziny, w ramach których planowane są zadania służące wzmocnieniu bądź przywróceniu zdolności rodzin do wypełniania przypisanym im funkcji głównie poprzez wczesną profilaktykę i interwencję.

Niniejszy program został przygotowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Słupcy.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne jego tworzenia.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat miasta oraz diagnozę sytuacji rodziny i dziecka w mieście, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz mieszkańców miasta, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, a także wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu wspierania rodziny (analiza SWOT) oraz identyfikację instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny i dziecka w mieście.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta, szósta, siódma i ósma część programu zawierają informacje na temat jego odbiorców, przewidywanych efekty realizacji dokumentu, sposobu finansowania programu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Miejskiego Programu Wspierania Miasta Słupcy na lata 2021-2023 wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny".

Program pozostaje w zgodności z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Słupcy na lata 2021-2027 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe, m.in. w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych, w tym resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Miasto Słupca jest położone w środkowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie słupeckim. Od północy i zachodu sąsiaduje z gminą Strzałkowo, natomiast od południa i wschodu z gminą wiejską Słupca. Miasto zajmuje powierzchnię 10,31 km^2, co stanowi 1,2% powierzchni powiatu.

Słupca położona jest na Pojezierzu Wielkopolskim, w mezoregionie Równiny Wrzesińskiej, przy Jeziorze Słupeckim, w dorzeczu Warty, nad jednym z jej dopływów – Meszną. Do granic miasta przylega Powidzko-Bieniszewski Obszar Chronionego Krajobrazu. Do najciekawszych zabytków w mieście zalicza się zabytkowy układ urbanistyczny z krzyżującą się siatką ulic i wydzielonym Placem Wolności, kościół gotycki pw. św. Wawrzyńca z połowy XV wieku, drewniany kościół pw. św. Leonarda z XVI wieku, Park miejski z 1867 roku, Zajazd Pocztowy z I połowy XIX wieku oraz budynek dawnej synagogi z połowy XIX wieku. Na terenie miasta znajdują się również stanowiska archeologiczne, z których najstarsze pochodzą z okresu neolitu. Najważniejsze jest stanowisko obejmujące grodzisko pierścieniowate na wyspie Jeziora Słupskiego tzw. „kopiec szwedzki",

Miasto Słupca położone jest w odległości 22 km od Wrześni, 28 km od Konina oraz około 70 km od Poznania. Posiada korzystny zewnętrzny układ komunikacyjny; głównym szlakiem jest poprowadzona równoleżnikowo droga krajowa nr 92 (dawna droga krajowa nr 2). Przez miasto przebiegają 2 drogi wojewódzkie:

nr 263 relacji Słupca – Dąbie i nr 466 relacji Słupca – Pyzdry. Na południe od miasta biegnie autostrada A2, która skomunikowana jest z nim za pośrednictwem drogi wojewódzkiej nr 466. Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe i miejskie. Przez obszar miasta przebiega także linia kolejowa nr 3, będąca fragmentem międzynarodowej linii kolejowej E20, łączącej Berlin z Moskwą. Na terenie miasta znajduje się 1 stacja kolejowa.

Na koniec 2020 roku miasto liczyło 13.283 mieszkańców, w tym 6.956 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest spadek liczby dzieci i młodzieży (z 2.298 w 2018 r. do 2.255 w 2020 r.) oraz osób w wieku produkcyjnym (z 8.190 w 2018 r. do 7.729 w 2020 r.), natomiast przybywa osób starszych (z 3.101 w 2018 r. do 3.299 w 2020 r.). Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej.

Podstawę gospodarki miasta stanowią przemysł i usługi, a pomocnicze funkcje wypełnia turystyka. Z uwagi na fakt iż powiat słupecki jest terenem typowo rolniczym, także na terenie miasta znajdują się gospodarstwa rolne, większość niewielkich, o powierzchni do 1 ha. W strukturze użytkowania gruntów użytki rolne zajmują 52,7%, w tym grunty orne (47,6%). Tereny zabudowane i zurbanizowane obejmują 37,5%, a grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 4,8% powierzchni miasta. W latach 2018-2020 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w mieście systematycznie rosła (z 1.804 w 2018 r. do 1.869 w 2020 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (1.728 w 2018 r., 1.750 w 2019 r., 1.781 w 2020 r.). W 2020 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w mieście były: handel i usługi w zakresie napraw (405 podmiotów) oraz budownictwo (324).

W 2020 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców miasta Słupcy była mniejsza niż w latach 2018-2019 (5.049 w 2018 r., 5.044 w 2019 r., 4.754 w 2020 r.), z kolei liczba osób bezrobotnych, po spadku w 2019 roku, w 2020 roku wzrosła (428 w 2018 r., 349 w 2019 r., 440 w 2020 r.).

W latach 2019-2020 liczba budynków mieszkalnych w mieście była wyższa niż w 2018 roku (1.874 w 2018 r., 1.899 w 2018 r., 1.893 w 2020 r.), z kolei liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach miasta stale zmniejszała się (ze 187 w 2018 r. do 170 w 2020 r.). Wśród nich było kilkanaście mieszkań socjalnych (po 11 w latach 2018-2019, 10 w 2020 r.). Większość mieszkań wyposażona była w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu

spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2019 roku do sieci wodociągowej podłączonych było 99,3% mieszkań, łazienkę posiadało 97,2% mieszkań, a centralne ogrzewanie 92% mieszkań; z sieci gazowej korzystało 7,7% mieszkańców miasta.

W mieście funkcjonują szkoły podstawowe, ponadpodstawowe i przedszkola (w tym 2 niepubliczne). Szkoły ponadpodstawowe prowadzone są przez Starostę Powiatu Słupeckiego. Wśród placówek oświatowych znajduje się szkoła sportowa, a także kształcąca dzieci i młodzież z upośledzeniem. W mieście działają także 2 placówki opieki nad dziećmi najmłodszymi (1 prywatny żłobek i 1 klub dziecięcy z oddziałem).

Działalność kulturalna w mieście ogniskuje się wokół Miejskiego Domu Kultury oraz Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Słupcy. Stałą ofertę kulturalną miasta uzupełnia działalność Muzeum Regionalnego, którego zbiory obejmują przede wszystkim artefakty ilustrujące przeszłość ziemi słupeckiej, historię, kulturę miasta i losy mieszkańców, oraz szkoły artystycznej i 2 muzycznych. Organizacją imprez sportowych na terenie miasta zajmuje się z kolei Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Słupcy, który sprawuje również pieczę nad obiektami sportowymi w mieście. Na jego terenie działają m.in. Międzyszkolny Klub Sportowy, Stowarzyszenie Przyjaciół Siatkówki, Słupecki Klub Piłkarski Słupca oraz Słupeckie Towarzystwo Koszykówki „Grom".

Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami miasta sprawuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Słupcy, a główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej na jego terenie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy. Nad bezpieczeństwem mieszkańców Słupcy czuwa Komenda Powiatowa Policji w Słupcy.

Sektor pozarządowy funkcjonujący w mieście obejmuje blisko 70 organizacji, w tym organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego, w obszarze kultury i sztuki, wspierania osób z niepełnosprawnościami i chorych, organizacje sportowe.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Diagnoza sytuacji dziecka i młodzieży w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w działających w mieście placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły identyfikację występujących problemów i przyczyn negatywnych zachowań, pozyskanie informacji na temat posiadanych przez placówki zasobów, oferty zajęć dodatkowych, podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami, a także określenie potrzeb dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia.

Do analizy przedłożono 8 ankiet z następujących placówek: Przedszkole Nr 2 „Miś" (ul. Armii Krajowej 4a, 62-400 Słupca), Przedszkole Nr 4 „Jarzębinka" (ul. gen. Sikorskiego 3, 62-400 Słupca), Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej (pl. Szkolny 1a, 62-400 Słupca), Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Mickiewicza (ul. Kopernika 13, 62-400 Słupca), Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka J. Piłsudskiego (pl. Szkolny 1, 62-400 Słupca), Zespół Szkół Ekonomicznych w Słupcy (ul. Powstańców Wielkopolskich 22, 62-400 Słupca), Zespół Szkół Zawodowych im. gen. w. Sikorskiego (ul. Kopernika 11a, 62-400 Słupca) oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (ul. Wojska Polskiego 13, 62-400 Słupca).

Posiadane zasoby oraz oferta zajęć dodatkowych

Prawie wszystkie placówki (za wyjątkiem przedszkoli) dają możliwość skorzystania z pomocy pedagoga i pielęgniarki; logopeda jest dostępny w przedszkolach, szkołach podstawowych i w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, a doradca zawodowy w większości placówek oświatowych za wyjątkiem liceum ogólnokształcącego i przedszkoli. Z kolei pomoc psychologa zapewniają szkoły podstawowe i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Prawie wszystkie ankietowane placówki posiadają sprzęt audiowizualny i zapewniają dostęp do biblioteki (za wyjątkiem Przedszkola „Miś"). Sali gimnastycznej nie ma w przedszkolach i w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, boisk szkolnych nie ma w Przedszkolu „Miś", specjalnym ośrodku

oraz liceum i szkole ekonomicznej. Świetlicę szkolną i stołówkę posiadają obie szkoły podstawowe i specjalny ośrodek. Pracownia komputerowa jest w większości placówek za wyjątkiem przedszkoli. Z kolei klasy integracyjne prowadzi tylko Szkoła Podstawowa Nr 3. Dane szczegółowe na temat zasobów poszczególnych placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych

zasoby placówek	Przedszkole Nr 2	Przedszkole Nr 4	Szkoła Podstawowa Nr 1	Szkoła Podstawowa Nr 3	Liceum Ogólnokształcące	Zespół Szkół Ekonomicznych	Zespół Szkół Zawodowych	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	ogółem
dostęp do pedagoga			■	■	■	■	■	■	6
dostęp do pielęgniarki			■	■	■	■	■	■	6
dostęp do logopedy	■	■	■	■				■	5
dostęp do psychologa			■	■	■			■	3
dostęp do doradcy zawodowego			■	■	■	■	■	■	5
prowadzenie dożywiania	■	■	■	■				■	5
sprzęt audiowizualny	■	■	■	■	■	■	■	■	8
biblioteka szkolna		■	■	■	■	■	■	■	7
świetlica szkolna			■	■				■	3
stołówka			■	■				■	3
sala gimnastyczna			■	■	■	■	■		5
boisko szkolne		■	■	■			■		4
pracownia komputerowa z Internetem			■	■	■	■	■	■	6
klasy integracyjne				■					1

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w placówkach oświatowych w mieście.

Wszystkie szkoły proponują uczniom zajęcia dodatkowe, w tym zajęcia kierowane do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Najczęściej są to różnorodne przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rozwijające uzdolnienia, sportowe, artystyczne, językowe a także socjoterapeutyczne, rewalidacyjne, kompensacyjno-korekcyjne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze.

Problemy dzieci, młodzieży i ich rodzin oraz przyczyny negatywnych zachowań

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, dzieci i młodzież oraz ich rodziny najczęściej zmagają się z problemami, u podstaw których leżą dysfunkcje związane z rozpadem rodziny, uzależnieniami i przemocą, a także prowadzące do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej nieodpowiednie umiejętności wychowawcze rodziców. Istotny wpływ na występowanie problemów u dzieci mają także coraz powszechniejsze zaburzenia emocjonalne, stany depresyjne i lękowe, także związane z epidemią Covid-19.

Efektem ujawnionych problemów jest występująca u uczniów agresja, brak właściwego stosunku i motywacji do nauki, problemy natury emocjonalnej, sięganie po używki, nieprzestrzeganie przyjętych norm i zasad postępowania.

Spośród najczęstszych przyczyn negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży badani wskazywali niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców, brak pozytywnych wzorców, negatywny wpływ telewizji i sieci Internet oraz niewłaściwe zagospodarowanie czasu wolnego.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze. Przybierają one formę realizowanych programów profilaktycznych i wychowawczych; odbywają się pogadanki, warsztaty i spotkania. Najmłodsze dzieci uczestniczą w edukacyjnych grach i zabawach oraz bajkoterapii.

Współpraca z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami

Placówki podejmują współpracę z rodzicami uczniów; najczęściej w jej ramach odbywają się zebrania ogólne i konsultacje indywidualne; także poprzez kontakt telefoniczny i internetowy. Spotkania z rodzicami uzupełniane są o treści

edukacyjne i profilaktyczne. Rodzice są także angażowani do udziały w życiu szkoły np. poprzez współorganizację uroczystości i wydarzeń okolicznościowych.

Placówki oświatowe współpracują także z innymi instytucjami oraz organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i ich rodziny. Zazwyczaj są to: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupcy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Słupcy; Komenda Powiatowa Policji oraz Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Słupcy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słupcy a także kuratorzy przy Sądzie Rejonowym w Słupcy. Szkoły współpracują również z placówkami kulturalnymi, placówkami ochrony zdrowia i działającymi w mieście organizacjami pozarządowymi.

Spośród ww. podmiotów, ważną rolę pełni Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupcy świadcząca specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. Poradnia oferuje m.in. diagnozę psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną; porady i zajęcia terapeutyczne; warsztaty grupowe; terapię rodzin; instruktaż pedagogiczny a także prowadzi prelekcje i szkolenia zgodnie ze swoimi kompetencjami.

W roku szkolnym 2019/2020 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna objęła wsparciem na terenie miasta 43 dzieci z przedszkoli, 76 uczniów szkół podstawowych i 23 ponadpodstawowych. Przeprowadzono 148 diagnoz psychologicznych, 120 pedagogicznych i 59 logopedycznych, udzielono 18 porad rodzicom i poprowadzono 9 terapii logopedycznych. Poradnia wydawała także opinie i orzeczenia m.in. w sprawach dotyczących kształcenia indywidualnego (5), niepełnosprawności (33), zagrożenia niedostosowaniem społecznym (4), odroczenia obowiązku szkolnego (7), pomocy psychologiczno-pedagogicznej (36), dostosowania wymagań edukacyjnych (13), zindywidualizowanej ścieżki kształcenia (4). Przyczyną udzielanej przez Poradnię pomocy były zgłaszane przez rodziców i szkołę m.in.: trudności w nauce, niska samoocena, słaba koncentracja, zaburzenia zachowania, wady wymowy, problemy wychowawcze, zaburzenia lekowe, zaburzenia emocjonalno-społeczne, potrzeba określenia dojrzałości szkolnej.

Potrzeby dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia

Przedstawiciele ankietowanych placówek uznali, że do najważniejszych potrzeb dzieci i młodzieży w mieście należą: zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, przynależności i akceptacji; stworzenie możliwości nauki i rozwoju w przyjaznej atmosferze; polepszenie dostępu do miejsc zapewniających wartościowe spędzanie czasu wolnego.

Placówki oświatowe podkreśliły, że w ramach posiadanych zasobów i środków już podejmują i realizują działania zapewniające przyjazne i bezpieczne miejsca nauki i spędzania czasu wolnego w szkole. Równocześnie widzą możliwość rozwinięcia oferty w tym zakresie, m.in. poprzez szersze udostępnienie bazy szkolnej, zwiększenie oferty pomocowej poradni psychologiczno-pedagogicznej, ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej oraz wsparcie rodziców w procesie wychowawczym.

2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy sytuacji rodziny i dziecka w mieście przeprowadzono również badania ankietowe wśród jego mieszkańców, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, Sekretarza, Skarbnika, radnych, pracowników Urzędu Miasta, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. ocenie warunków życia w mieście, identyfikacji występujących na jego terenie problemów społecznych, wskazaniu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poznaniu istotnych z punktu widzenia niniejszego Programu opinii na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży, ich przyczyn, a także propozycji działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia natężenia tych problemów oraz zminimalizowania ich skutków.

Do analizy przedłożono w sumie 88 wypełnionych anonimowo ankiet. Odpowiedzi na pytanie o warunki życia w mieście przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Warunki życia w mieście

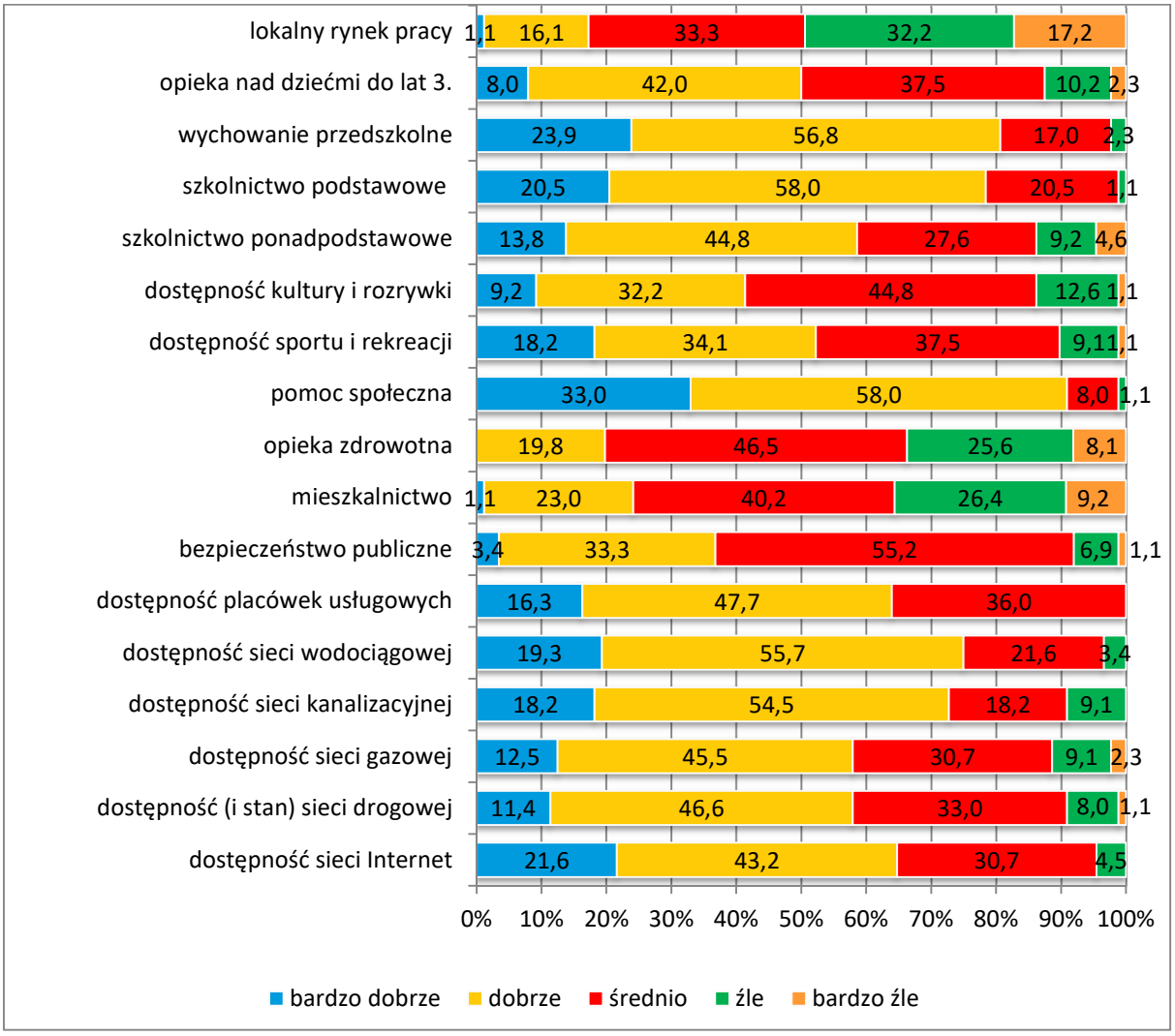

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w mieście, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili pomoc społeczną (łącznie 91% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostępność wychowania przedszkolnego (w sumie 80,7% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (łącznie 78,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sieci wodociągowej (w sumie 75% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast lokalny rynek pracy (łącznie 49,4% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (w sumie 35,6% ocen złych i bardzo złych) oraz dostęp do opieki zdrowotnej (łącznie 33,7% ocen złych i bardzo złych).

Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi badanych na pytanie o problemy, które najczęściej dotykają mieszkańców miasta.

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w mieście

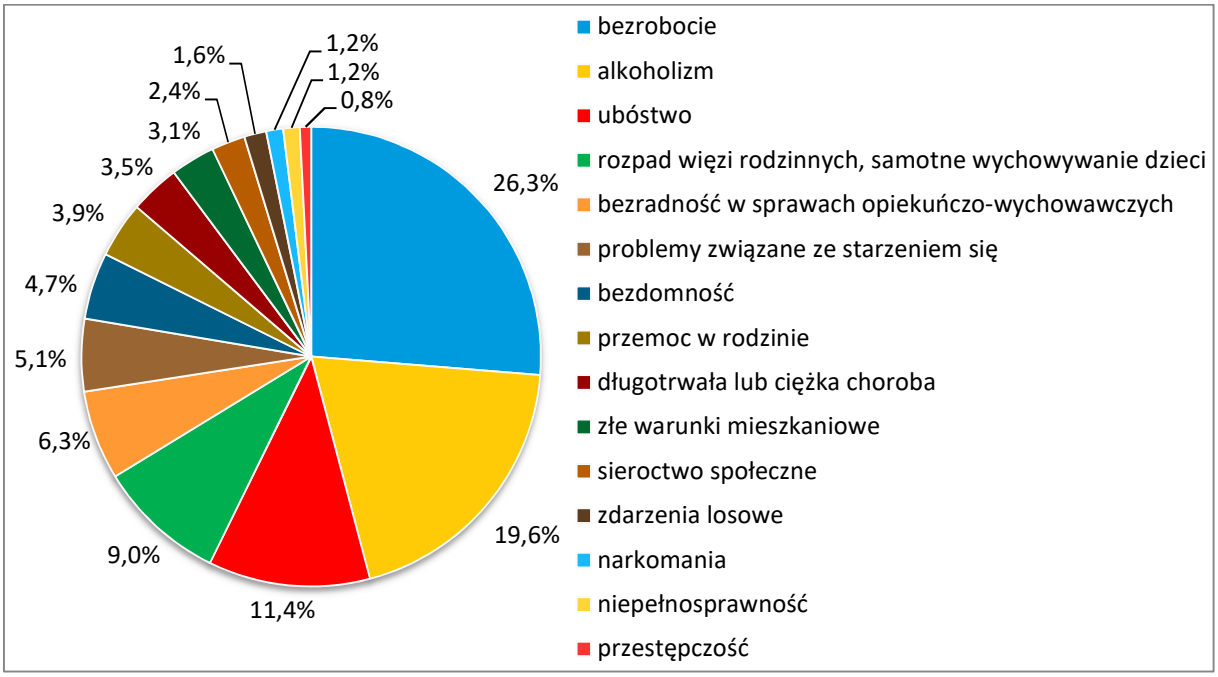

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców miasta, respondenci uznali bezrobocie (26,3%), alkoholizm (22,4%), ubóstwo (11,4%) oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście

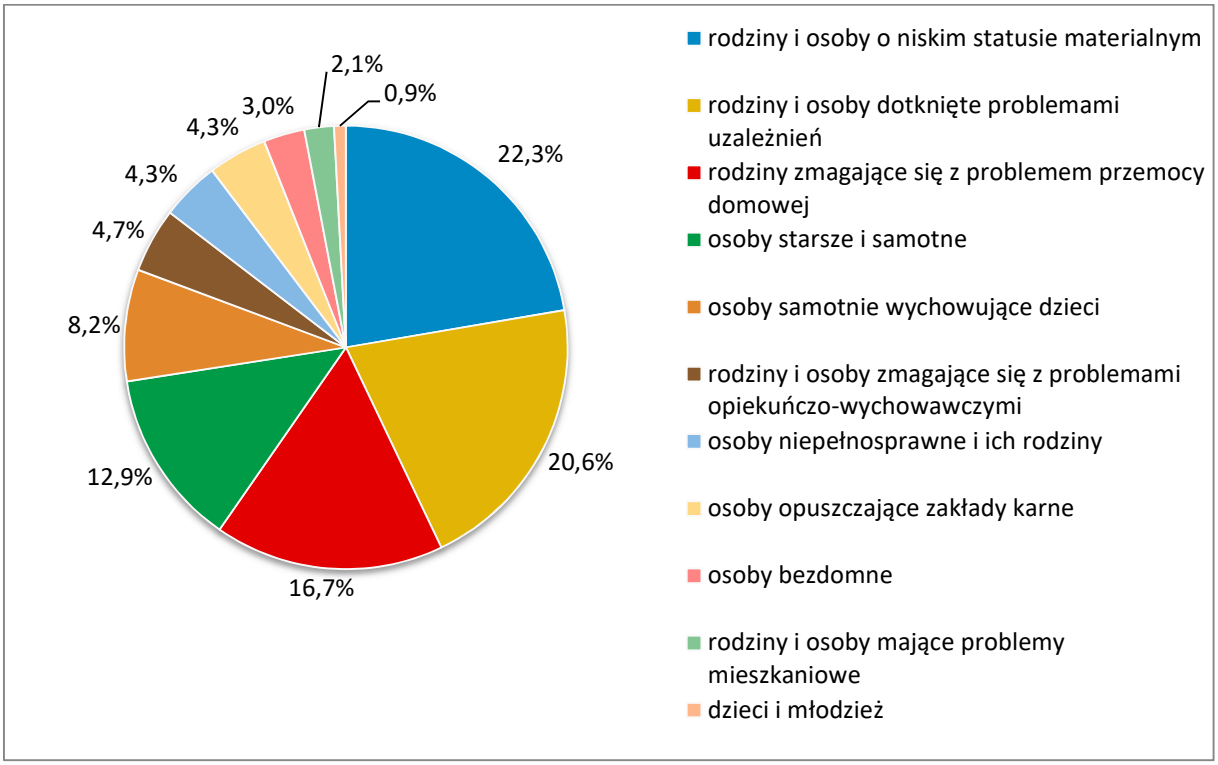

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (22,3%), rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (20,6%), rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej (16,7%) oraz osoby starsze i samotne (12,9%).

Na poniższych wykresach przedstawiono odpowiedzi respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz wskazane przez nich działania, które przyniosłyby największą skuteczność w zapobieganiu i rozwiązywaniu tego problemu.

Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w mieście

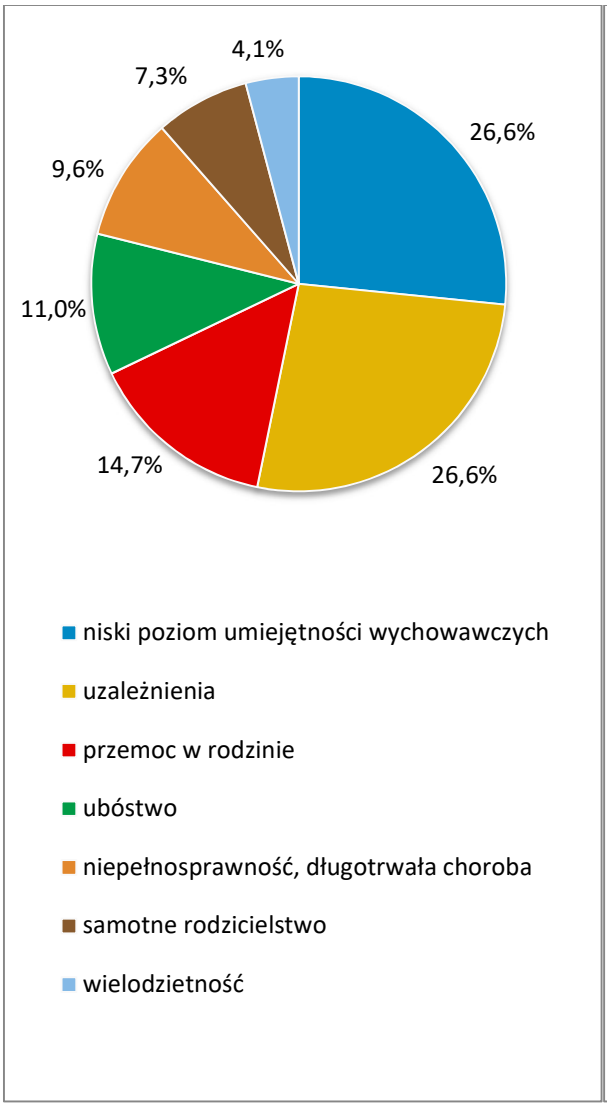

Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w mieście?

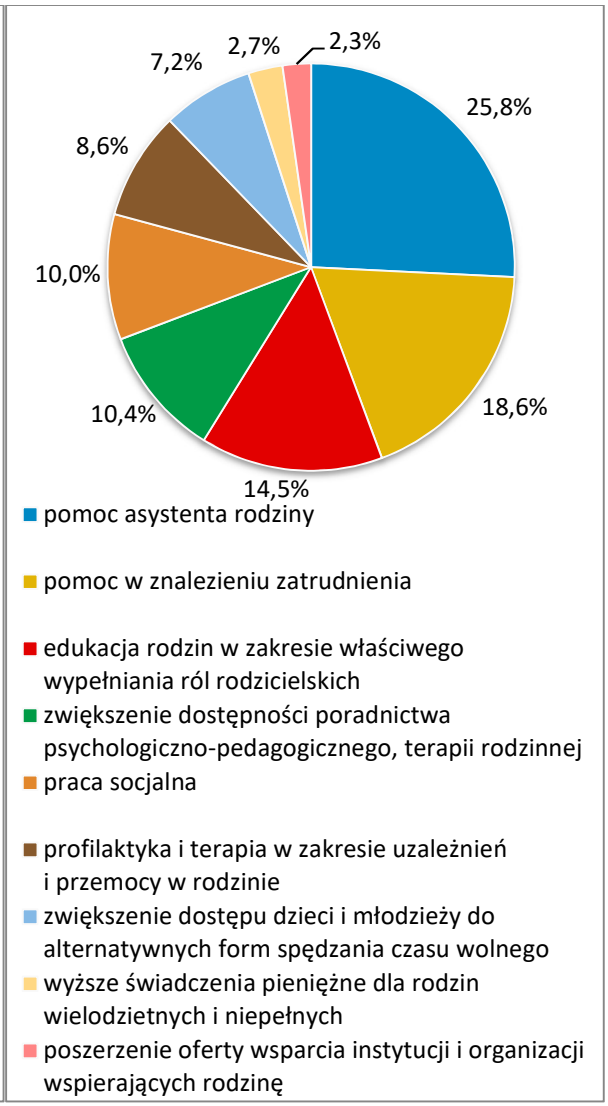

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w mieście są niski poziom umiejętności wychowawczych i uzależnienia (po 26,6%), a także przemoc w rodzinie (14,7%) i samotne rodzicielstwo (11%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali świadczenie pomocy przez asystenta rodziny (25,8%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,6%) oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (14,5%).

Następne wykresy prezentują opinie respondentów na temat negatywnych zjawisk społecznych, na które narażone są dzieci i młodzież w mieście, problemów występujących w rodzinie i w środowisku lokalnym, które są ich najczęstszymi przyczynami, oraz działań, które mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież.

Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w mieście

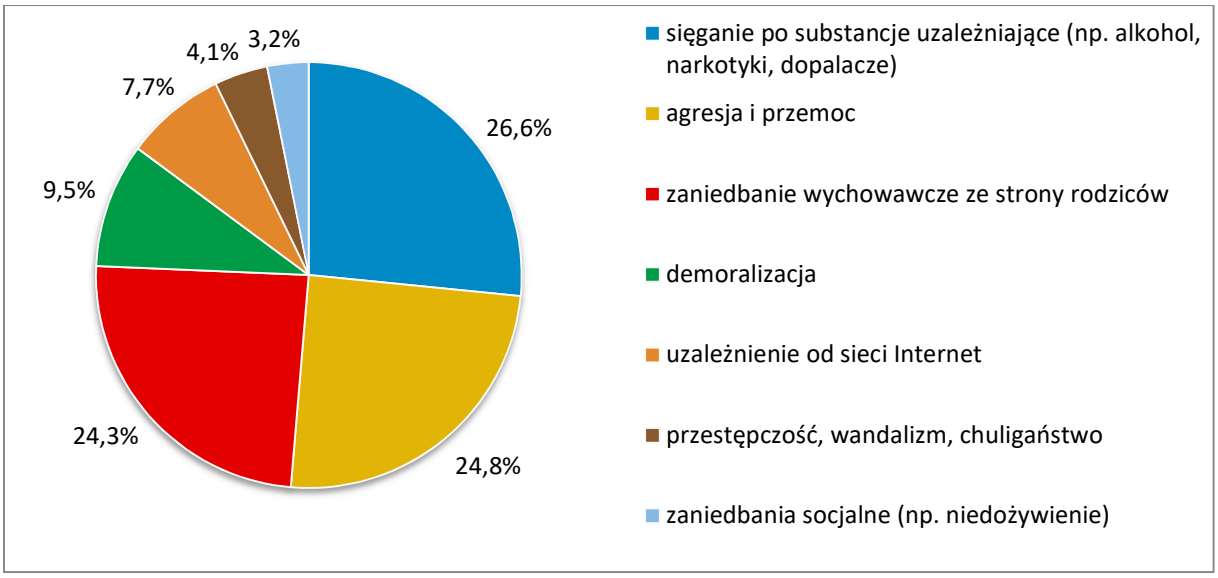

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z miasta, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (26,6%), agresja i przemoc (24,8%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (24,3%).

Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z miasta

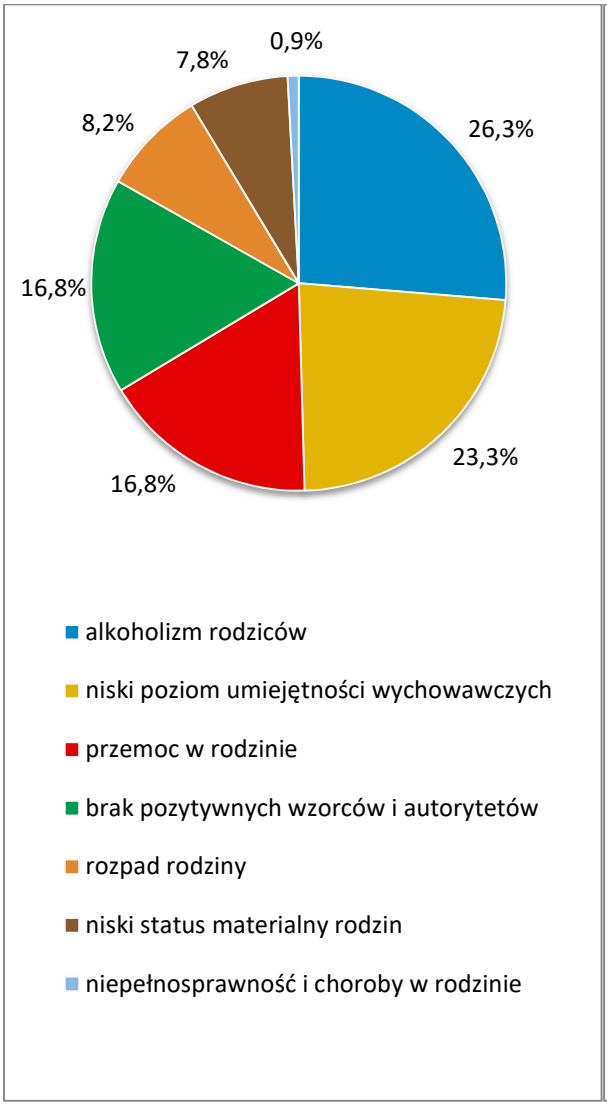

Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z miasta

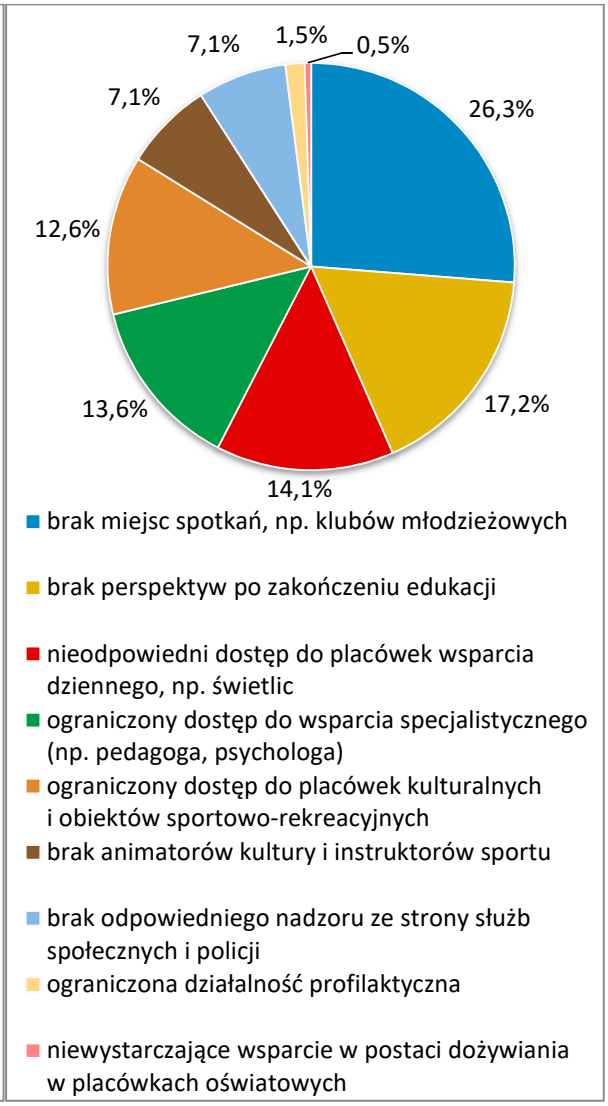

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Identyfikując problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z miasta, ankietowani wskazali na alkoholizm rodziców (26,3%), niski poziom umiejętności wychowawczych (23,3%), przemoc w rodzinie oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (po 16,8%),

Szukając z kolei przyczyn negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w problemach występujących w środowisku lokalnym, badani szczególną uwagę zwrócili na brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych

(26,3%), brak perspektyw po zakończeniu edukacji (17,2%), nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego, np. świetlic (14,1%), a także ograniczony dostęp do wsparcia specjalistycznego (13,6%) oraz placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych (12,6%).

Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w mieście

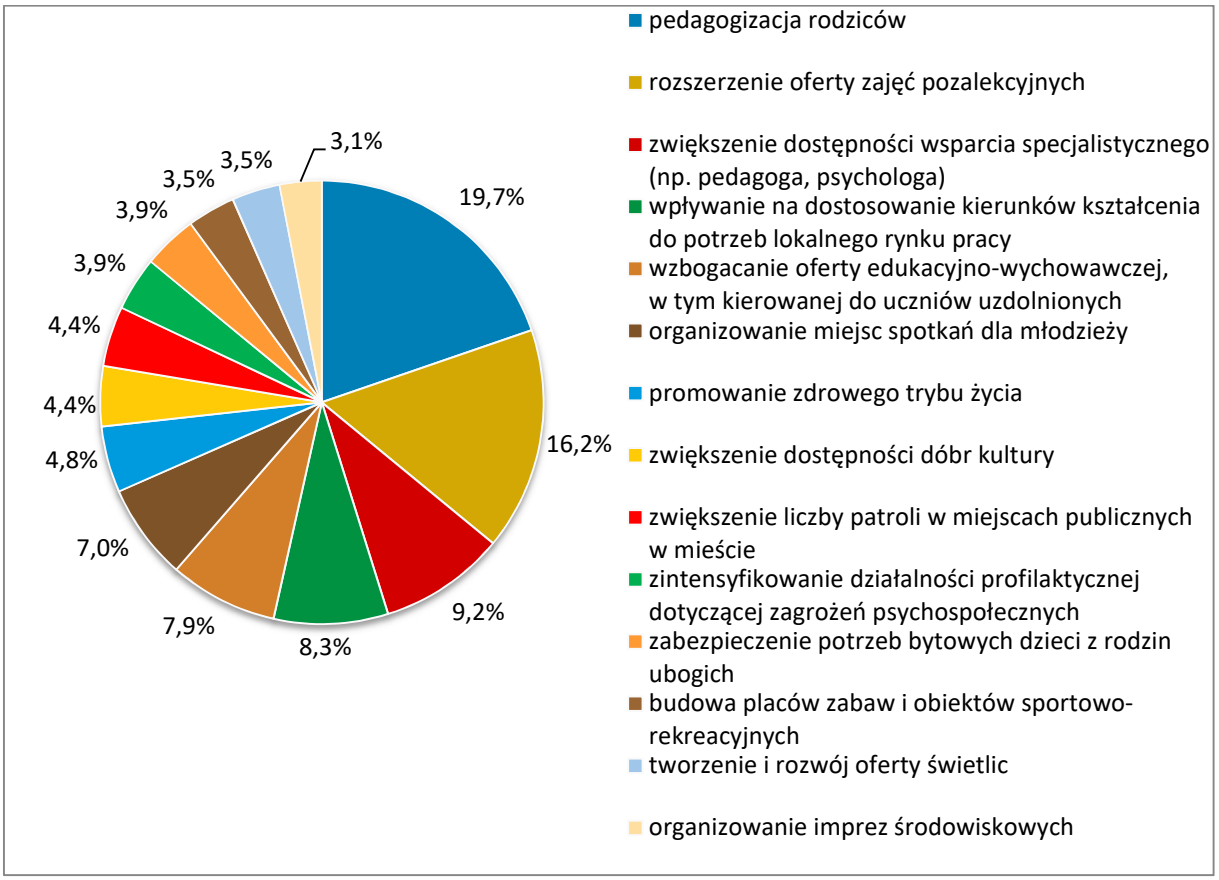

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wskazując działania, jakie mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w mieście, ankietowani podkreślili przede wszystkim potrzebę prowadzenia pedagogizacji rodziców (19,7%) oraz rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych (16,2%).

3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

Główną instytucją, która świadczy w mieście pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy. Prowadząc działalność w tym zakresie realizuje on zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa oświadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem".

W 2020 roku liczba rodzin w mieście, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, była wyższa niż w roku poprzednim, lecz niższa niż w 2018 roku (353 w 2018 r., 303 w 2019 r., 329 w 2020 r.).

W latach 2018-2020 liczba rodzin w mieście, którym przyznano świadczenie, ulegała wahaniom (353 w 2018 r., 303 w 2019 r., 329 w 2020 r.), z kolei liczba przebywających w nich osób zmniejszała się z roku na rok (z 570 w 2018 r. do 483 w 2020 r.).

Systematycznie spadała również liczba rodzin i osób w rodzinach, które uzyskały świadczenie pieniężne (z odpowiednio 260 i 431 w 2018 r. do odpowiednio 237 i 358 w 2020 r.), z kolei liczba rodzin i osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie niepieniężne, po spadku w 2019 roku, w 2020 roku wzrosła (odpowiednio 93 i 139 w 2018 r., 57 i 98 w 2019 r., 92 i 125 w 2020 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w mieście.

Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, z którymi w latach 2018-2020 przeprowadzono wywiad środowiskowy

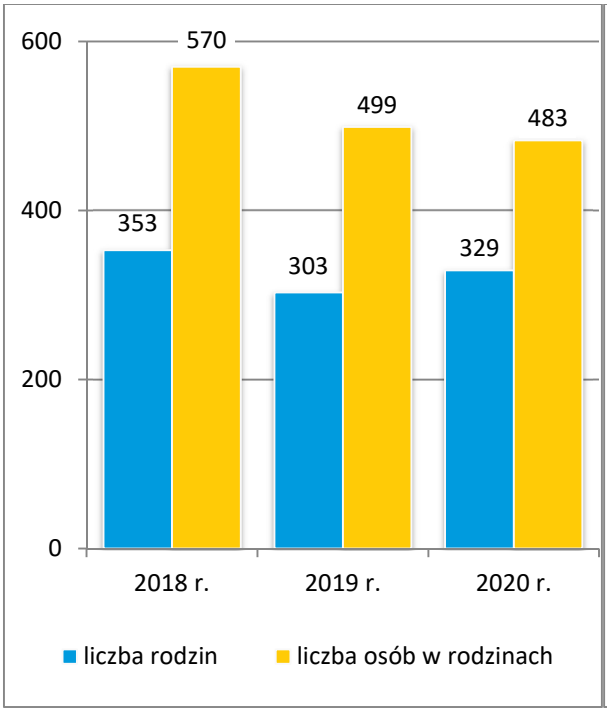

Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie

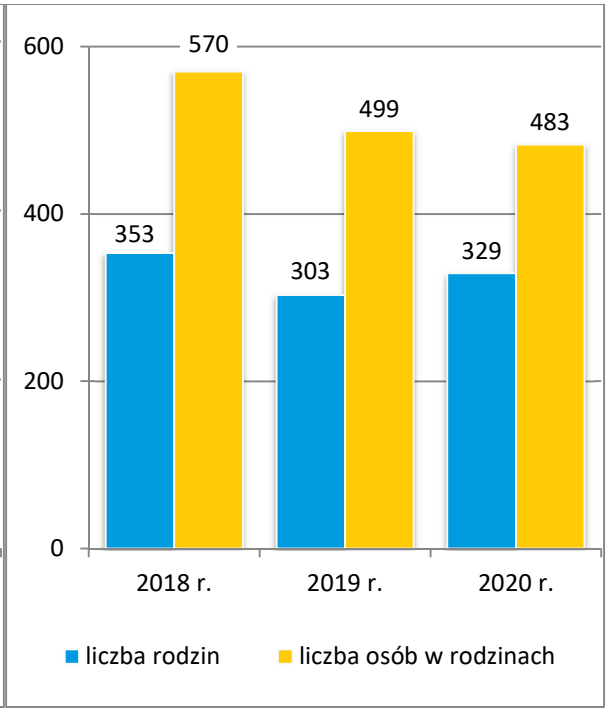

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie pieniężne

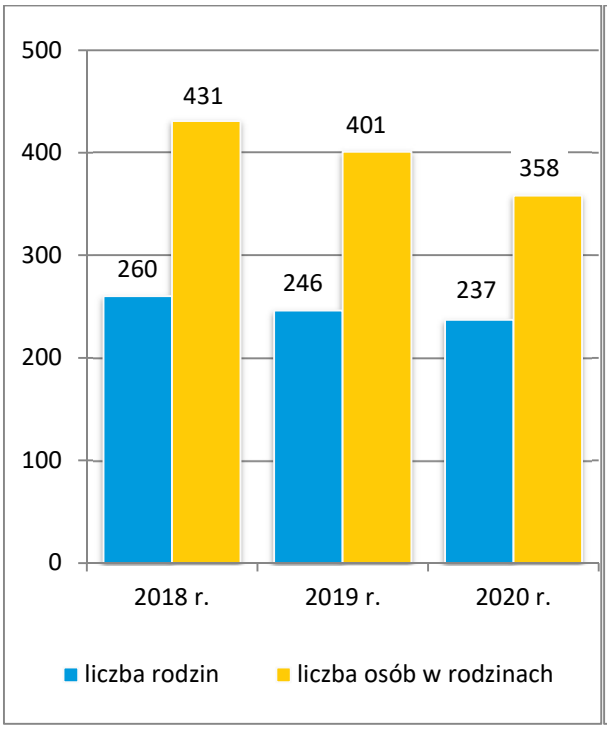

Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie niepieniężne

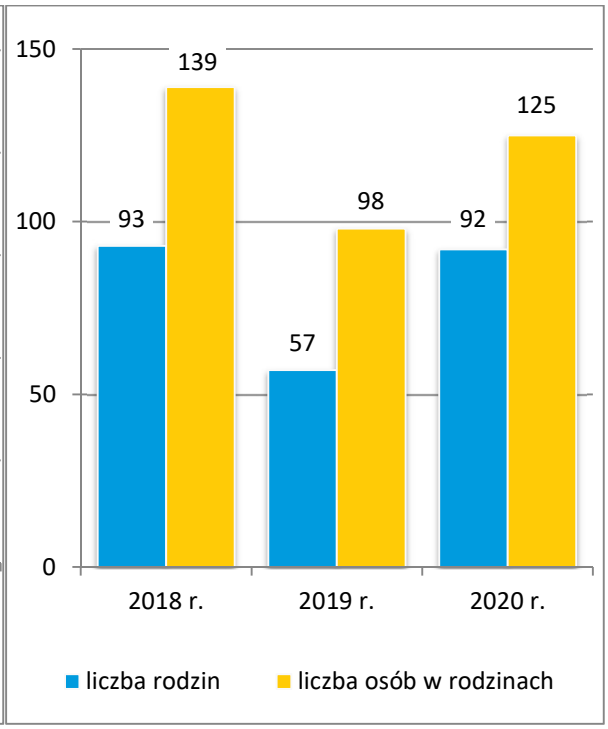

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

Biorąc pod uwagę strukturę rodzin korzystających ze wsparcia MOPS-u, najliczniejsze grupy w latach 2018-2020 stanowiły rodziny jednoosobowe. Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z dwojgiem dzieci, w gronie rodzin niepełnych – rodziny z jednym dzieckiem, a wśród rodzin emerytów i rencistów rodziny jednoosobowe. Dane szczegółowe na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2018-2020

typy rodzin		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2018 r.	2019r.	2020 r.	2018r.	2019 r.	2020 r.
rodziny ogółem		**555**	**878**	**901**	**1.064**	**1.671**	**1.523**
o liczbie osób:	1	311	508	588	311	508	588
	2	102	137	147	204	274	294
	3	63	107	75	189	321	225
	4	48	76	51	192	304	204
	5	20	38	28	100	190	140
	6 i więcej	11	12	12	68	74	72
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		**32**	**34**	**27**	**120**	**127**	**99**
o liczbie dzieci:	1	10	9	8	31	28	25
	2	16	17	11	57	61	38
	3	5	7	6	26	32	24
	4	1	1	2	6	6	12
	5	0	0	0	0	0	0
	6	0	0	0	0	0	0
	7 i więcej	0	0	0	0	0	0
rodziny niepełne ogółem		**44**	**34**	**38**	**116**	**92**	**95**
o liczbie	1	23	16	20	46	27	34
	2	15	12	9	45	36	24
	3	4	3	4	14	12	13
	4 i więcej	2	3	5	11	17	24
rodziny emerytów i rencistów ogółem		**67**	**57**	**48**	**93**	**75**	**63**
o liczbie	1	47	44	37	47	44	37
	2	16	10	9	32	20	18
	3	3	2	1	9	6	3
	4 i więcej	1	1	1	5	5	5

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

Wśród mieszkańców miasta korzystających ze wsparcia MOPS-u w latach 2017-2020 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny doświadczające ogólnie rozumianego ubóstwa, dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą oraz zmagające się z bezrobociem i niepełnosprawnością. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w mieście w latach 2018-2020 (liczba osób w rodzinach)

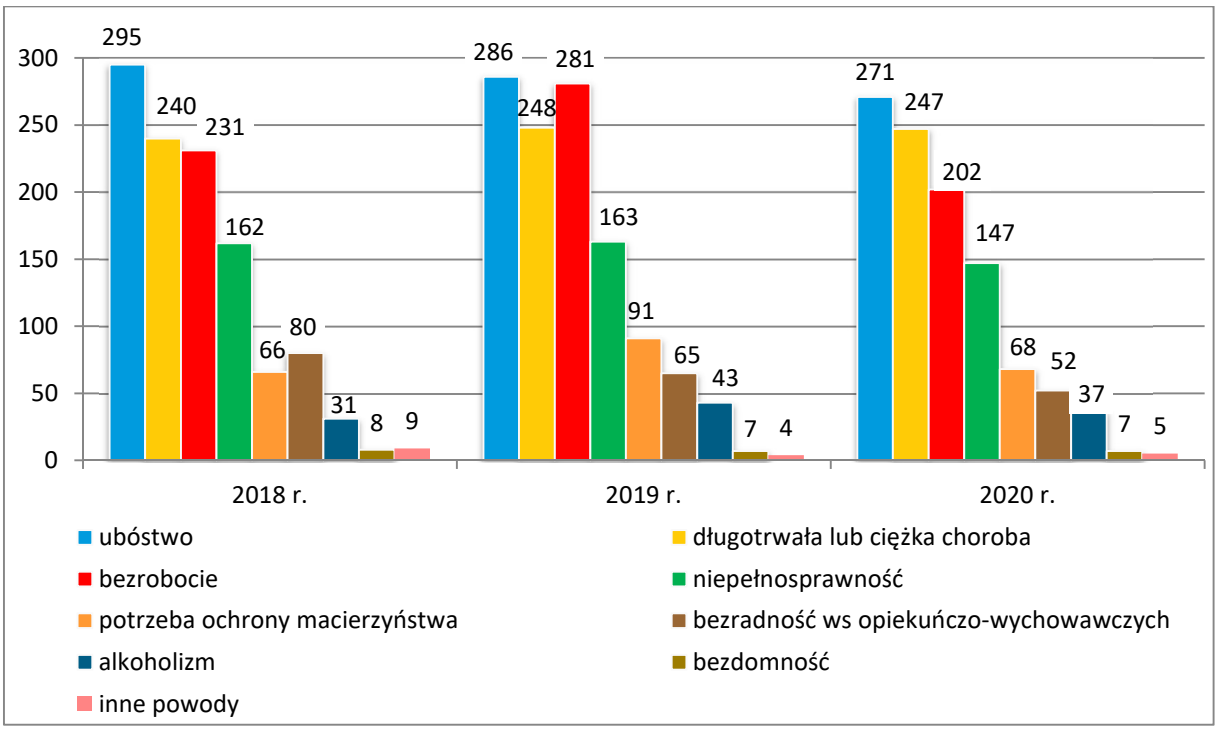

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Słupcy.

W latach 2018-2020 systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (z 295 w 2018 r. do 271 w 2020 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 80 w 2018 r. do 52 w 2020 r.). Na zbliżonym poziomie pozostawała z kolei liczba beneficjentów dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą (240 w 2018 r., 248 w 2019 r., 247 w 2020 r.). Jednocześnie po wzroście w 2019 roku, w 2020 roku spadła liczba odbiorców wsparcia zmagających się z bezrobociem (231 w 2018 r., 281 w 2019 r., 202 w 2020 r.), niepełnosprawnością (162 w 2018 r., 163 w 2019 r., 147 w 2020 r.), wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (66 w 2018 r., 91 w 2019 r., 68 w 2020 r.) oraz dotkniętych alkoholizmem (31 w 2018 r., 43 w 2019 r., 37 w 2020 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w mieście przez MOPS w latach 2018-2020

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2018 r.	2019 r.	2020 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
pieniężne	zasiłek stały	74	86	82	381.483	463.111	485.612
	zasiłek okresowy	145	158	134	300.569	319.373	296.718
	zasiłek celowy	260	246	237	124.299	114.590	118.166
niepieniężne	posiłek	122	118	70	89.815	78.883	56.466
	schronienie	7	2	4	18.039	24.852	34.799
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	0	1	3.960	0	3.595
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	20	22	25	517.934	681.977	682.774
usługi	usługi opiekuńcze	87	84	87	373.511	443.841	394.239
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	555*	575*	572*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	9	1	1	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	17* (1)	13* (1)	0* (0)	X	X	X
	dzieci w pieczy zastępczej (odpłatność za pobyt; w zł)	11 (86.439)	12 (84.995)	7 (64.873)	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2018-2020 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych stale zmniejszała się (z 260 w 2018 r. do 237 w 2020 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" realizowanego w latach 2017-2018 oraz „Posiłek w szkole i w domu" w 2019 i 2020 roku. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu" zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W 2020 roku liczba osób objętych posiłkiem była znacznie niższa niż w latach 2017-2018 (122 w 2018 r., 118 w 2019 r., 70 w 2020 r.), na co wpływ miała pandemia zakaźnej choroby COVID-19, wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2019-2020 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była wyższa niż w 2018 roku (555 w 2018 r., 575 w 2019 r., 572 w 2020 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2018-2019 pod opieką asystenta rodziny pozostawało odpowiednio 17, 13 i 15 rodzin. Środki na częściowe pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej". Praca asystenta rodziny w mieście koncentrowała się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej, w której znalazły się rodziny z dziećmi; asystent pomagał w podnoszeniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, wspierał wprowadzeniu gospodarstwa domowego.

Miasto ponosiło również odpłatność za pobyt dzieci z w pieczy zastępczej. Ich liczba w 2020 roku była niższa niż w latach 2018-2019 (11 w 2018 r., 12 w 2019 r., 7 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Dzieci z miasta umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

dzieci w pieczy zastępczej		2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem		11	12	7
w tym:	liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	4	2
	liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	7	8	5

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

W latach 2018-2020 MOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W latach 2018-2020 odbyło się odpowiednio 38, 44 i 40 spotkań Zespołu oraz odpowiednio 28, 50 i 43 spotkania powołanych w jego ramach grup roboczych, wszczęto odpowiednio 43, 58 i 29 i zakończono odpowiednio 27, 31 i 30 procedur „Niebieskie Karty", a w odpowiednio 5, 9 i 2 przypadkach złożono zawiadomienie do Prokuratury o podejrzeniu przestępstwa polegającego na znęcaniu się nad osobą najbliższą.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował także zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze. Liczba wydanych decyzji przyznających prawo do świadczenia wychowawczego w latach 2019-2020 była wyższa niż w 2018 roku (1.014 w 2018 r., 1.598 w 2019 r., 1.751 w 2020 r.), co wynikało ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia również na pierwsze dziecko w rodzinie.

W 2018 roku kontynuowano realizację projektu partnerskiego z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupcy i Wielkopolskim Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich pn. „W rodzinie siła i moc". Był on skierowany do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i zakładał poprawę dostępu do usług społecznych. W efekcie możliwe było dodatkowe zatrudnienie dwóch opiekunek środowiskowych, które opieką obejmowały 8 środowisk dziennie, rozszerzając usługi świadczone przez MOPS poza godzinami jego pracy. Ponadto realizowano projekt partnerski z Fundacją Gospodarczą Pro Europa pn. „Aktywność – szansą na lepsze jutro", którego celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, będących odbiorcami pomocy społecznej. Z kolei w 2019 roku, na podstawie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupcy i Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu, realizowano Program pn. „Razem Skuteczniej Bis", który zakładał aktywizację zawodową i społeczną osób długotrwale bezrobotnych, będących wspólnymi klientami urzędu pracy i pomocy społecznej.

W latach 2018-2020 MOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba zmniejszała się z roku na rok (z 19.748 w 2018 r. do 16.558 w 2020 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 10.978 w 2018 r. do 7.996 w 2019 r.) Jednocześnie wahaniom ulegała liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (7.376 w 2018 r., 7.572 w 2019 r., 7.250 w 2020 r.), a stale zwiększała się liczba udzielonych świadczeń pielęgnacyjnych (z 647 w 2018 r. do 867 w 2020 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w mieście świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	10.978	10.266	7.996
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	7.376	7.572	7.250
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	647	717	867
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	154	134	33
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	118	92	67
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	475	293	345
ogółem			
liczba świadczeń	19.748	19.074	16.558
zasiłek dla opiekuna			
liczba świadczeń	42	42	34
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	2	1	5

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

W analizowanym okresie MOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2018-2020 MOPS wypłacił odpowiednio 42, 42 i 34 zasiłki dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 22.640, 25.606 i 21.080 zł.

W latach 2018-2020 Ośrodek przyznał również odpowiednio 2, 1 i 5 jednorazowych świadczeń z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada

2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez MOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2018-2020 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 69 w 2018 r. do 52 w 2020 r.), a liczba udzielonych świadczeń stale zwiększała się (z 1.044 w 2018 r. do 1.440 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w mieście w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	69	60	52
liczba przyznanych świadczeń	1.044	1.059	1.440
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	484.440	475.028	437.370

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy.

Mieszkańcy miasta, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w mieście w latach 2018-2020

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	459	421	377
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	464.802	456.585	426.740
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	22	27	26
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	2.843	2.796	2.911

Źródło danych: Urząd Miasta w Słupcy.

4. ANALIZA SWOT

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu analiza SWOT posłużyła identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwoliła oszacować potencjał, jakim miasto dysponuje w tym obszarze oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom rodzin i dzieci mieszkających na jego terenie.

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego; bezpłatny dostęp do wsparcia psychologicznego i prawnego ▪ działania MOPS w zakresie przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin, wspierania rodzin niepełnych i wielodzietnych ▪ podejmowanie współpracy z różnymi podmiotami (PUP, ROPS, WUW, PCPR, organizacje pozarządowe) w realizacji programów na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ wdrażanie innowacji społecznych i realizowanie projektów z zakresu aktywnej integracji ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ wspieranie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność opieki nad dziećmi do lat 3., opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego ▪ różnorodna oferta Miejskiego Domu Kultury oraz Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej, funkcjonowanie kina	▪ brak w mieście atrakcyjnych ofert pracy dla ludzi młodych ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w mieście ▪ nieodpowiedni dostęp do opieki medycznej ▪ brak w mieście dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ brak wolontariatu

- działalność świetlicy środowiskowej
- oferta działań socjoterapeutycznych w świetlicy socjoterapeutycznej
- funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, Klubu Abstynenta, grup wsparcia
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- prowadzenie procedury „Niebieskie Karty"
- działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjno-szkoleniowe w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- podejmowanie współpracy z różnymi podmiotami w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. z PCPR, sądem, kuratorami sądowi, organizacjami pozarządowymi)
- dobrze wykwalifikowana, posiadająca dużą wiedzę kadra MOPS-u
- mobilność i elastyczność działania kadry pomocy społecznej
- pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz z przedstawicielami kościoła

Szanse	Zagrożenia
▪ pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy ▪ dalsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z programów rządowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ rozwój budownictwa socjalnego ▪ odbudowa funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców wobec dzieci dzięki asystentowi rodziny i koordynatorowi pieczy zastępczej ▪ dostęp do programów rządowych wspierających rodziny (np. „Rodzina 500+, „Dobry Start", Karta Dużej Rodziny) ▪ zmiany w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym – zwiększenie szybkości decyzji, usługi wspierające, interdyscyplinarność działań ▪ zacieśnianie współpracy z innymi podmiotami w celu zwiększenia szansy powodzenia realizowanych projektów ▪ rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych ▪ rozwój profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży ▪ zwiększająca się świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym sektora organizacji pozarządowych oraz zacieśnianie z nim współpracy ▪ dalsze podnoszenie kwalifikacji przez pracowników MOPS-u ▪ wzrost aktywności obywatelskiej ▪ uruchomienie wolontariatu	▪ kryzys rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin ▪ alienacja dzieci z powodu rozwodu rodziców ▪ syndrom wyuczonej bezradności i jego dziedziczenie ▪ wieloaspektowość dysfunkcji społecznych w rodzinach ▪ zanikanie modelu rodziny wielopokoleniowej oraz zmiany demograficzne skutkujące koniecznością wcześniejszego korzystania z pomocy instytucjonalnej ▪ upadek wartości moralnych i autorytetów, konsumpcyjny styl życia ▪ zadłużenia alimentacyjne ▪ brak umiejętności i nawyków spędzania czasu wolnego ▪ rozwój informatyzacji zakłócający tradycyjne kontakty rodzinne ▪ coraz większy dostęp do używek ▪ choroby cywilizacyjne, przyjmowanie złych nawyków przez młodzież ▪ rosnące zagrożenie przemocą; zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji i działań interdyscyplinarnych ▪ rozluźnienie więzi społecznych ▪ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ marginalizacja społeczna osób bezrobotnych długotrwale oraz uzależnionych i będących w kryzysie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez ludzi młodych

- wzrost poziomu bezrobocia w kraju i spadek dynamiki w gospodarce spowodowany epidemią Covid-19
- występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; nakładanie na gminy nowych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego
- uzależnienie od systemu pomocy społecznej, roszczeniowa postawa jego klientów, ich bierność i niechęć do podejmowania współpracy

5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA

W Słupcy oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka. Poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz działającymi w mieście placówkami oświatowymi i kulturalnymi, które prowadzą m.in. działalność edukacyjną, kulturalną, profilaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, a także zajmują się organizowaniem czasu wolnego i zajęć integracyjnych, są to: w Słupcy –Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Świetlica środowiskowa, Klub Dziecięco-Młodzieżowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, a także Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży z Interwencją Kryzysową w Lądku, Dom dla Dzieci i Młodzieży „Szansa” w Kosewie, Mieszkania chronione w Strzałkowie oraz Kuratorium Oświaty w Poznaniu.

Dane szczegółowe na temat podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w mieście

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupcy	pl. Parysa 9, 62-400 Słupca
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupcy	ul. Wojska Polskiego 13, 62-400 Słupca
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Słupcy	pl. Parysa 9, 62-400 Słupca
Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie w Słupcy	ul. Traugutta 10a, 62-400 Słupca
Miejska Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Słupcy	ul. Traugutta 10a, 62-400 Słupca
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Słupcy	ul. Traugutta 7, 62-400 Słupca
Świetlica środowiskowa w Słupcy	ul. Traugutta 10a, 62-400 Słupca
Klub Dziecięco-Młodzieżowy w Słupcy	ul. Traugutta 10a, 62-400 Słupca
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Słupcy	pl. Szkolny 1a, 62-400 Słupca
Szkoła Podstawowa nr 3 im. A. Mickiewicza w Słupcy	ul. Kopernika 13, 62-400 Słupca
Przedszkole nr 1 z Oddziałami integracyjnymi w Słupcy	ul. Okopowa 4a, 62-400 Słupca
Przedszkole nr 2 „Miś” w Słupcy	ul. Armii Krajowej 4, 62-400 Słupca
Przedszkole nr 4 „Jarzębinka” w Słupcy	ul. Sikorskiego 3, 62-400 Słupca
Przedszkole „Miś Uszatek” w Słupcy	ul. Kilińskiego 9a, 62-400 Słupca
Przedszkole „Bajka” w Słupcy	ul. 3 Maja 13, 62-400 Słupca
Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Słupcy	pl. Szkolny 1, 62-400 Słupca
Zespół Szkół Ekonomicznych im. M. Jackowskiego w Słupcy	ul. Powstańców Wlkp. 22, 62-400 Słupca
Zespół Szkół Zawodowych im. gen. Wł. Sikorskiego, w tym: Liceum Ogólnokształcące i Technikum	ul. Kopernika 11a, 62-400 Słupca
Liceum Ogólnokształcące Zakładu Doskonalenia Zawodowego Centrum Kształcenia w Słupcy	ul. M. Kopernika 13, 62-400 Słupca
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. M. Grzegorzewskiej w Słupcy	ul. Wojska Polskiego 13, 62-400 Słupca
Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Słupcy	ul. Powstańców Wlkp. 22b, 62-400 Słupca
Prywatny żłobek „Kraina Malucha” w Słupcy	ul. Pileckiego 20c, 62-400 Słupca
Klub Malucha „Tuptuś” w Słupcy	ul. Kościuszki 4, 62-400 Słupca
Klub Malucha „Tuptuś” w Słupcy, Oddział I	ul. Spokojna 28, 62-400 Słupca
Miejski Dom Kultury w Słupcy	ul. Traugutta 5, 62-400 Słupca

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Słupcy	ul. Mickiewicza 24, 62-400 Słupca
Biblioteka Pedagogiczna w Słupcy	ul. Mickiewicza 24, 62-400 Słupca
Muzeum Regionalne w Słupcy	ul. Warszawska 53, 62-400 Słupca
Zespół Szkół Muzycznych im. A. Szeluty w Słupcy	ul. Pileckiego 3, 62-400 Słupca
Centrum Kultury „Muzyk" w Słupcy	ul. Sukiennicza 16, 62-400 Słupca
Szkoła Muzyczna „Yamaha" w Słupcy	ul. Browarna 3, 62-400 Słupca
Quźnia talentu w Słupcy	ul. Bielawska 2a, 62-400 Słupca
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupcy.	ul. Wojska Polskiego 13, 62-400 Słupca
Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy	ul. Piastów 2, 62-400 Słupca
Komenda Powiatowa Policji w Słupcy	ul. Poznańska 13, 62-400 Słupca
Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży z Interwencją Kryzysową w Lądku	ul. Niska 2, 62-406 Lądek
Dom dla Dzieci i Młodzieży „Szansa" w Kosewie	ul. Słupecka 2, 62-402 Kosewo
Mieszkania chronione w Strzałkowie	Strzałków
Sąd Rejonowy w Słupcy, Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	Armii Krajowej 2, 62-400 Słupca
Kuratorium Oświaty w Poznaniu	ul. Kościuszki 93, 61-716 Poznań

Źródło danych: Urząd Miasta w Słupcy.

Rodziny, dzieci i młodzież z miasta korzystają również ze wsparcia lokalnych organizacji pozarządowych. Działają one m.in. na rzecz rozwoju lokalnego, upowszechniają działalność sportową, rekreacyjną i kulturalną, zajmując się m.in. organizacją czasu wolnego oraz prowadzą działalność profilaktyczną w obszarze zdrowia.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Miejskiego Programu Wspierania Rodziny Miasta Słupcy na lata 2021-2023 jest ***rozwój zintegrowanego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.*** Osiągniecie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1.
Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz promowanie jej prawidłowego modelu

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną	MOPS	2021-2023	liczba osób objętych pracą socjalną
2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny	MOPS, Urząd Miasta	2021-2023	liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych opieką
3. Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń	MOPS, Urząd Miasta, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych
4. Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji	MOPS, MKRPA, Punkt Konsultacyjny, PCPR, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba osób objętych poszczególnymi formami wsparcia, w tym poradnictwem specjalistycznym
5. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin, w tym samopomocowych dla osób samotnie wychowujących dzieci	MOPS, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba grup wsparcia oraz liczba osób w nich uczestniczących

6. Wzmacnianie więzi rodzinnych, m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych	Urząd Miasta, MOPS, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne	2021-2023	liczba imprez oraz liczba osób w nich uczestniczących
7. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne	MOPS, MKRPA, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, PCPR, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba powołanych grup roboczych oraz liczba rodzin objętych wsparciem Inter-dyscyplinarnym, liczba szkoleń oraz liczba osób w nich uczestniczących
8. Opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów i projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej	Jednostki organizacyjne miasta, w tym MOPS, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba programów i projektów oraz liczba osób nimi objętych
9. Zintegrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny	Jednostki organizacyjne miasta, w tym MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe, kościół	2021-2023	liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny

Cel operacyjny 2.
Wspieranie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim	MOPS, placówki oświatowe	2021-2023	liczba udzielonych świadczeń oraz liczba osób nimi objętych
2. Upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym	Urząd Miasta, MOPS, Powiatowy Urząd Pracy	2021-2023	liczba osób bezrobotnych w mieście, w tym liczba osób objętych różnymi formami wsparcia
3. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz rodzin ubogich oraz promowanie wśród rodzin zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw i samopomocy	MOPS, Urząd Miasta, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba akcji charytatywnych i promocyjnych
4. Udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego	MOPS, Urząd Miasta, placówki oświatowe, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem
5. Rozwijanie w mieście mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego	Urząd Miasta	2021-2023	liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych

Cel operacyjny 3.
Zaspakajanie potrzeb zdrowotnych rodziny oraz zapewnienie jej bezpieczeństwa publicznego

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Urząd Miasta, MOPS, MKRPA, zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2021-2023	liczba przedsięwzięć z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego	Urząd Miasta, zakłady opieki zdrowotnej	2021-2023	liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi
3. Zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji	MOPS, Urząd Miasta, PCPR, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba osób objętych rehabilitacją
4. Monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie	Urząd Miasta, MOPS, MKRPA, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, ośrodki wsparcia, placówki leczenia uzależnień, specjaliści, grupy samopomocowe, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Policja, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób objętych wsparciem
5. Prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości	Urząd Miasta, Policja, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2021-2023	liczba przedsięwzięć profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych

6. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych, poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych	Urząd Miasta, Policja	2021-2023	stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze

Cel operacyjny 4.
Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

zadania	**realizatorzy/partnerzy**	**czas realizacji**	**wskaźniki monitoringowe**
1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania	Urząd Miasta, placówki oświatowe	2021-2023	liczba nauczycieli i pedagogów doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe oraz liczba doposażonych placówek oświatowych
2. Tworzenie klas profilowanych w szkołach podstawowych oraz wspieranie działań w kierunku dostosowania kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych do potrzeb lokalnego rynku pracy	Urząd Miasta, placówki oświatowe	2021-2023	liczba klas profilowanych oraz liczba uczniów do nich uczęszczających
3. W razie potrzeby zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. oraz do opieki przedszkolnej	Urząd Miasta, placówki opieki nad dziećmi do lat 3., placówki przedszkolne	2021-2023	liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych oraz objętych opieką żłobka
4. Organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno-wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie	MOPS, MKRPA, placówki oświatowe i kulturalne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Policja	2021-2023	liczba zajęć i spotkań oraz liczba osób w nich uczestniczących, liczba programów oraz liczba osób nimi objętych
5. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Urząd Miasta, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2021-2023	liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających

6. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach, kulturze, sporcie i rekreacji, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne)	Urząd Miasta, MOPS, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, wolontariusze	2021-2023	liczba przyznanych świadczeń oraz liczba osób objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi
7. Zapewnienie dostępu do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych	Urząd Miasta, MOPS, placówki oświatowe, PCPR	2021-2023	liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających, liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, liczba zlikwidowanych barier architektonicznych
8. Wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Urząd Miasta, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2021-2023	liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz liczba osób nimi objętych
9. Rozwijanie w mieście infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności	Urząd Miasta, jednostki organizacyjne miasta	2021-2023	liczba nowych obiektów umożliwiających spędzanie czasu wolnego oraz liczba osób z nich korzystających
10. Upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	Urząd Miasta, jednostki organizacyjne miasta, wolontariusze	2021-2023	liczba wolontariuszy

Cel operacyjny 5.
Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	MOPS, PCPR	2021-2023	liczba osób umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wysokość środków na pokrycie ich pobytu
2. Podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	MOPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2021-2023	liczba opracowanych planów pracy oraz liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
3. Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	MOPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2021-2023	liczba podmiotów współpracujących na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

V. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Miejskiego Programu Wspierania Rodziny Miasta Słupcy na lata 2021-2023 będą mieszkańcy miasta, w tym:

- rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo,
- rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem, oraz pochodzące z nich dzieci,
- rodzice samotnie wychowujący dzieci,
- osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień,
- osoby doświadczające przemocy w rodzinie i sprawcy przemocy w rodzinie,
- dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym,
- dzieci do lat 3.,
- dzieci i młodzież z niepełnosprawnością,
- dzieci i młodzież wychowująca się w ramach rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- dzieci i młodzież opuszczająca rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej,
- rodzice zastępczy,
- kadra podmiotów, w tym instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom, dzieciom i młodzieży.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja zadań wyznaczonych w Miejskim Programie Wspierania Rodziny Miasta Słupcy na lata 2021-2023 przyczyni się do rozwoju lokalnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez m.in.:

- zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- podniesienie jakości wsparcia udzielanego rodzicom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodzicom samotnych i wychowującym dzieci niepełnosprawne,
- zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.,
- podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,
- wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz zwiększenie liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających,
- aktywizację zawodową i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej,
- poprawę warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego,
- ułatwienie dostępu do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym,
- podniesienie poziomu świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowia, uzależnień, przemocy w rodzinie i zdrowego trybu życia,
- zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej,
- skuteczniejsze wsparcie osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych,
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób pracujących z rodziną i dzieckiem oraz zajmujących się udzielaniem im wsparcia.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Miejskiego Programu Wspierania Rodziny Miasta Słupcy na lata 2021-2023 będzie finansowana:

- z budżetu miasta,
- ze środków samorządu powiatowego,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych gminie,
- z programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2021 roku przewidziano w budżecie m.in. następujące środki finansowe:

- Rozdział 85504 – Wspieranie rodziny: 25.292 zł,
- Rozdział 85508 – Rodziny zastępcze: 70.000 zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2022-2023 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miasta.

VIII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodziny Miasta Słupcy na lata 2021-2023 będzie Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupcy. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie m.in. zależała od posiadanych i pozyskanych środków finansowych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Monitoring Programu, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią po zakończeniu

realizacji Programu przeprowadzenie jego ewaluacji, czyli ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia zadań – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Programu wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych 8
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2018-2020 21
Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w mieście przez MOPS w latach 2018-2020 23
Tabela 4. Dzieci z miasta umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 25
Tabela 5. Świadczenia rodzinne przyznane w mieście w latach 2018-2020 27
Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w mieście w latach 2018-2020 28
Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w mieście w latach 2018-2020 28
Tabela 8. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w mieście 33

Wykresy:

Wykres 1. Warunki życia w mieście 12
Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w mieście .. 13
Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście 14
Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w mieście 15
Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w mieście? 15
Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w mieście 16
Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z miasta 17
Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z miasta 17
Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w mieście 18

Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, z którymi w latach 2018-2020 przeprowadzono wywiad środowiskowy 20
Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie 20
Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie pieniężne 20
Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w mieście, którym w latach 2018-2020 przyznano świadczenie niepieniężne 20
Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w mieście w latach 2018-2020 (liczba osób w rodzinach) 22